

กลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก
สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

TECHNICAL METHODS OF RANAT EK PERFORMANCE
PRACTICES FOR THE FIRST YEAR STUDENTS OF THE
FACULTY OF ARTS EDUCATION AT BUNDITPATANASILPA
INSTITUTE

วัชรกร บุญเพ็ง *

WATCHARAKORN BOONPENG

(Received: July 4, 2023; Revised: October 26, 2023; Accepted: June 12, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้หลักการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ เก็บรวบรวมข้อมูลกลวิธีในการฝึกการบรรเลงระนาดเอกโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนระนาดเอก จำนวน 6 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 6 กลวิธี ได้แก่ 1) การขยี้เป็นลักษณะคู่แปด เสมือนการเตรียมความพร้อมการบรรเลง และการเตรียมความพร้อมให้ร่างกาย 2) การสะเดาะเสียงเดียว เป็นคู่ 8 ทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล้ำมเนื้อมือซ้ายและมือขวา 3) คาบลูกคาบดอก และการตีเหวี่ยงระหว่างคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง 4) การขยี้ในประโยคที่ยาวขึ้น ทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล้ำมเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกความคล่องของกล้ำมเนื้อและความแม่นยำของผู้บรรเลง 5) กลวิธีการตีขึ้นเสียง สลับมือซ้ายและมือขวา ช่วยฝึกความแม่นยำและแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง 6) กลวิธีการเหวี่ยงเสียง ในลักษณะคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกทักษะการแม่นยำลูกแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิผล ผู้บรรเลงควรมีพื้นฐานการบรรเลงระนาดเอกและควรหมั่นฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : ระนาดเอก กลวิธีการฝึกการบรรเลง นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

* ภาควิชาดุริยางคศิลป์ศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Department of Music Education, Faculty of Art Education, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts

Abstract

The research propose was to study Technical methods of Ranat Ek Performance practices for The first year students of the Faculty of Arts Education at Bunditpatanasilpa Institute. Using Thorndike's theory. Collect information from interview and descriptive analysis for study Technical methods of Ranat Ek Performance practices for The first year students of the Faculty of Arts Education at Bunditpatanasilpa Institute.

The research found that the Technical methods of Ranat Ek Performance practices for The first year students of the Faculty of Arts Education at Bunditpatanasilpa Institute include 6 technical methods 1) Khayee-Ku 8 was resembles the process of preparing for a performance, including physical preparation. 2) Sadoar Siang-diew - Ku 8, it enhances the performer's ability to coordinate and control the muscles of the left and right hands. 3) Khab Luk Kham Dok and Ti Wiang between ku-4 and ku-8 was practice of weight training on both the right and left hands of the players. 4) Khayee for long melody were skills in using the muscles of the left and right hands and the practice of correct notes for the player. 5) Ti Yuen Siang by swapping left and right hands for correct notes when player play Ranat Ek. and 6) Wieng Siang in Ku-4 and Ku-8 for correct notes when player play Ranat Ek. In order to be effective, the player should have the basics of playing Ranat Ek and practice regularly.

Keywords: Ranat Ek, Technical methods of Ranat Ek Performance practices, The first year students of the Faculty of Arts Education at Bunditpatanasilpa Institute

บทนำ

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดจากการสั่งสมผ่านการสืบทอดจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น จนกลายเป็นมรดกมอบให้แก่คนรุ่นหลัง ซึ่งได้ยึดถือปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบัน (ภาวิณี ธีรวุฒิ, 2563 น.74) รากเหง้าทางวัฒนธรรมประจำชาติมีเอกลักษณ์โดดเด่น ด้านภาษา ด้านเครื่องแต่งกาย ด้านอาหาร รวมถึงด้านดนตรี ซึ่งนับเป็นความยอดเยี่ยมอันทรงคุณค่า ของบรรพชนไทยที่ยังคงรักษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ดนตรีไทยสั่งสมคุณค่าแห่งความงาม โดยสะท้อนให้เห็นหลายด้าน เช่น ความงาม ด้านทำนองเพลง ความงามด้านเครื่องดนตรี รวมถึงความงามด้านสติปัญญาของครุผู้สร้าง ทำนองเพลงทั้งรูปแบบของเพลงเดี่ยวและเพลงหมู่ ระนาดเอกเป็นเครื่องดนตรีประเภท ดำเนินทำนองที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ทั้งด้วยลักษณะการบรรเลง

ที่มีลักษณะเฉพาะ มีรูปแบบการบรรเลง และมีวิธีการบรรเลงที่ประณีตวิจิตร ทำให้การที่จะบรรเลงให้เกิดความไพเราะนั้นกระทำได้ยาก ผู้ฝึกฝนระนาดเอกจะต้องมีใจรัก มีความพยายามและอดทน เพื่อฝึกฝนและรับวิชาความรู้จากครูผู้สอน ทั้งนี้ คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันหนึ่งที่มุ่งผลิตบัณฑิตทางด้านดุริยางคศิลป์ และทำหน้าที่หลักในการให้บริการความรู้ทางด้านวิชาการด้านดนตรีไทยสู่เยาวชนของชาติ ในด้านวัฒนธรรมมาอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันการรับนักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พบว่ามีนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี จาก 2 ส่วนด้วยกัน คือผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์กับผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอื่น ซึ่งสภาพจากอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมปลาย มีพื้นฐานการบรรเลงระนาดเอกในระดับที่ต่างกัน เมื่อมาเข้าเรียนในระดับปริญญาตรีของ คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ การรับข้อมูลความรู้จากครูผู้สอนทำได้ช้า มีผลให้หมดกำลังใจในการเรียน ดังนั้นเพื่อผู้เรียนมีพื้นฐานในระดับที่ใกล้เคียงกันจึงต้องมีการปรับพื้นฐานการบรรเลงระนาดเอก โดยใช้กลวิธีการบรรเลงต่าง ๆ

กลวิธีการบรรเลง นับว่าเป็นเทคนิคที่สำคัญในการแสดงออกซึ่งทักษะและศักยภาพของผู้บรรเลง เพราะนอกจากการบรรเลงตามรูปแบบทำนองของผู้คิดประดิษฐ์เพลงทางเดียว ให้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้วนั้น กลวิธีเหล่านี้ยังช่วยให้เกิดเสียงที่ไพเราะขึ้นและแสดงออกในรายละเอียดต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่แสดงอรรถรสของบทเพลงได้เป็นอย่างดี (ณยศ สาทิจินพงษ์, 2565 น.116)

กลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอกจะเป็นฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และนำเผยแพร่ในการบริการวิชาการให้กลุ่มนักเรียนนักศึกษา เยาวชน ที่สนใจสำหรับพัฒนาการบรรเลง ในสถานศึกษาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นกลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอกนี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้เรียน สร้างสมาธิ สร้างทักษะด้านฝีมือ และรู้จักระบบในการดำเนินทำนองเพลง ประกอบกับยังสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน สร้างความมั่นใจและมีความกล้าที่จะฝึกฝนและพัฒนาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชนรุ่นใหม่ ในเส้นทางของดนตรีไทย รวมถึงสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สร้างความเข้มแข็งให้กับตนเอง ภาควิชา คณะ และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมการฝึกการบรรเลงระนาดเอก สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) กระบวนการศึกษากลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก

ดำเนินการศึกษากลวิธีในการฝึกการบรรเลงระนาดเอกจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสัมภาษณ์ โดยการกำหนดกรอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ใช้วิธีแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านระนาดเอก จำนวน 6 ท่าน ดังนี้

1) อาจารย์ไชยะ ทางมีศรี ข้าราชการบำนาญ ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

2) อาจารย์ถาวร ศรีผ่อง ข้าราชการบริพาร โรงเรียนจิตรลดา

3) สิบเอกชัยชนะ เต๊ะอ้วน ดุริยางคศิลป์อาวุโส หัวหน้ากลุ่มงาน ดุริยางค์ไทย กองการสังคีต สำนักวัฒนธรรมการ ท่องเที่ยวและกีฬา กรุงเทพมหานคร

4) อาจารย์กิตติ อรรถถาผล ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์

5) อาจารย์วีรชาติ สังขมาน ครูชำนาญการ วิทยาลัยนาฏศิลป์

6) อาจารย์มนตรี เปรมปรีดา หัวหน้าภาคดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC : Index of consistency : IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนนเท่ากับ +1 หมายถึง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ -1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ทั้งนี้จากการตรวจสอบคุณภาพพบว่าข้อคำถามในการสัมภาษณ์ทุกข้อมีผลการประเมินระหว่าง 0.67 – 1.00 ทุกข้อ

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดประเด็นคำถามไว้ในเบื้องต้นแล้ว โดยการสัมภาษณ์ครั้งละ 1 บุคคล แต่ละบุคคลจะใช้ระยะเวลาคนละ ไม่เกิน 1 ชั่วโมง และผู้ให้ข้อมูลสามารถมีอิสระในการตอบคำถามหรือให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ผลการศึกษา

จากการสัมภาษณ์กลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ควรมีการนำเพลงเชิดมาสร้างแบบฝึกด้านการบรรเลงระนาดเอก โดยคัดเลือกเพลงเชิด สองชั้น และ เพลงเชิด ชั้นเดียว เพื่อนำมากำหนด

เป็นบทเพลงที่จะใช้สร้างกลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก ฝึกเพื่อพัฒนาเรื่องของกล้ามเนื้อ เรื่องของความจำ ความแม่นยำ โดยใช้หลักทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ กำหนดใช้ทำนองในเพลงเชิด สองชั้น จำนวน 4 ตัว และเพลงเชิด ชั้นเดียว จำนวน 4 ตัว มีลักษณะโครงสร้างของเพลงเชิด ซึ่งจัดอยู่ในประเภทเพลงหน้าพาทย์ที่เกี่ยวกับอาการเอื้องกราย และการเดินของตัวละครในนาฏกรรมไทย ใช้ในการเดินทางไกล ลักษณะของเพลงเชิดนั้น เป็นเพลงดำเนินทำนอง มีลักษณะเรียกท่อนของเพลง ว่า ตัว มีอัตราจังหวะสองชั้น และ ชั้นเดียว ลักษณะเด่นของเพลงเชิดนั้น มีการเปลี่ยนทำนองช่วงต้นของเพลง ส่วนทำนองในทุกตัว ของเพลง มีทำนองที่เหมือนกัน เปิดโอกาสให้ผู้บรรเลงได้ใส่กลวิธี และสามารถประดิษฐ์สำนวนกลอนได้หลากหลาย

กลวิธีสำหรับการบรรเลงเพลงเชิด

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 1

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการขยี้เป็นลักษณะคู่แปด ในการขึ้นต้นประโยคเพลง เพื่อเป็นการฝึกการตีฉาก หรือการตีคู่แปด เป็นการเตรียมความพร้อมเปรียบเสมือนการอุ่นข้อกล้ามเนื้อของผู้บรรเลงระนาดเอก และใช้การสับดสามเสียง เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง และเมื่อถึงช่วงกลางของทำนองเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น ซึ่งการใช้การขยี้เป็นการฝึกความคล่องของกล้ามเนื้อและความแม่นยำของผู้บรรเลงและในเพลงเชิด ตัวที่ 1 นั้น ผู้วิจัยได้เน้นการสะเดาะ เสียงเดียว เป็นคู่ 8 เพราะการสะเดาะนั้นทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกการตีฉากในเพลงไปด้วยในตัว

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 2

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการบรรเลงคาบลูกคาบดอกและการตีเหวี่ยงระหว่างคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง และเมื่อถึงช่วงกลางของทำนองเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 3

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการบรรเลงคาบลูกคาบดอกและการตีเหวี่ยงระหว่างคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง และเมื่อถึงช่วงกลางของทำนองเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น ในท้ายของเพลงได้ใช้วิธีการตีเย็นเสียงสลับมือซ้ายและมือขวา ซึ่งกลวิธีดังกล่าวจะเป็นการฝึกความแม่นยำและแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 4

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 4 ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการบรรเลงในลักษณะการดำเนินกลอนทางพื้นในลักษณะเป็นคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือซ้ายและมือขวา และใช้กลวิธี

การเหวี่ยงเสียงในลักษณะคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกทักษะการแม่นยำลูกแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง โดยในช่วงท้ายของเพลงเชิด 2 ชั้นตัวที่ 4 นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดแนว หรือความเร็วในตอนเพลงให้เร็วขึ้น ในลักษณะที่เรียกว่าเร็วหางหนู เพื่อให้ผู้บรรเลงเตรียมพร้อมที่จะบรรเลงในเพลงเชิดชั้นเดียวต่อไป

เพลงเชิด ชั้นเดียว ตัวที่ 1

เพลงเชิด ชั้นเดียว ตัวที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการขยี้เป็นลักษณะคู่แปด ในการขึ้นต้นประโยคเพลง เพื่อเป็นการฝึกการตีฉาก หรือการตีคู่แปด เป็นการเตรียมความพร้อมเปรียบเสมือนการอุ่นข้อกล้ามเนื้อของผู้บรรเลงระนาดเอก และใช้การสะบัดสามเสียง เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง และเมื่อถึงช่วงกลางของทำนองเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น ซึ่งการใช้การขยี้เป็นการฝึกความคล่องของกล้ามเนื้อและความแม่นยำลูกของผู้บรรเลงและในเพลงเชิดตัวที่ 1 นั้น ผู้วิจัยได้เน้นการสะเดาะ เสียงเดียว เป็นคู่ 8 เพราะการสะเดาะนั้นทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกการตีฉากในเพลงไปด้วยในตัว

เพลงเชิด ชั้นเดียว ตัวที่ 2

เพลงเชิด ชั้นเดียว ตัวที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการบรรเลงคาบลูกคาบดอกและการตีเหวี่ยงระหว่างคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง และเมื่อถึงช่วงกลางของทำนองเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น ซึ่งการใช้การขยี้เป็นการฝึกความคล่องของกล้ามเนื้อและความแม่นยำลูกของผู้บรรเลง ในท้ายของเพลงได้ใช้วิธีการตีเย็นเสียงสลับมือซ้ายและมือขวา ซึ่งกลวิธีดังกล่าวจะเป็นการฝึกความแม่นยำลูกและแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง

เพลงเชิด ชั้นเดียว ตัวที่ 3

เพลงเชิด ชั้นเดียว ตัวที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการบรรเลงคาบลูกคาบดอกและการตีเหวี่ยงระหว่างคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง และเมื่อถึงช่วงกลางของทำนองเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการตีสลับมือซ้ายขวา ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น ซึ่งการใช้การขยี้เป็นการฝึกความคล่องของกล้ามเนื้อและความแม่นยำลูกของผู้บรรเลง ในท้ายของเพลงได้ใช้วิธีการตีเย็นเสียงสลับมือซ้ายและมือขวา ซึ่งกลวิธีดังกล่าวจะเป็นการฝึกความแม่นยำลูก และแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง

เพลงเชิดชั้นเดียว ตัวที่ 4

เพลงเชิด ชั้นเดียว ตัวที่ 4 ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการบรรเลงคาบลูกคาบดอกและการตีเหวี่ยงระหว่างคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง และเมื่อถึงช่วงกลางของทำนองเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้กลวิธีการบรรเลงการขยี้ในลักษณะ

ประโยชน์ที่ยาวขึ้น ซึ่งการใช้การขยี้เป็นการฝึกความคล่องของกล้ามเนื้อและความแม่นยำของผู้บรรเลง

จากการสร้างแบบฝึกกระนาบเอกเพลงเชิด สองชั้น และ ชั้นเดียวนั้น ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการบรรเลงระนาดเอกที่โบราณได้กำหนดไว้ และเป็นที่ยอมรับในการบรรเลงระนาดเอกมาใช้ในการเรียบเรียงแบบฝึกทักษะในการบรรเลงระนาดเอก โดยได้เรียบเรียงกลวิธีการบรรเลงจากง่ายไปหายากตามทฤษฎีที่ได้ศึกษา และได้กำหนดให้ในแต่ละตัวของเพลงเชิดนั้นมีการใช้กลวิธีที่หลากหลาย เช่น การสะบัด สะเคาะ การตีคาบลูกคาบดอก การตีเหวี่ยง การตีคู่แปด การขยี้ ซึ่งในแต่ละท่อนเพลงของเพลงเชิด ก็จะมีการใช้กลวิธีดังกล่าวอยู่ซึ่งสอดคล้องกับหลักการทำซ้ำ เพื่อให้ผู้บรรเลงได้เกิดความแม่นยำในการใช้กำลังแขน การใช้กำลังข้อ และความคล่องตัวในการบรรเลง

สรุปกลวิธีที่ใช้บรรเลง มีดังนี้

1. กลวิธีการขยี้เป็นลักษณะคู่แปด
ประโยชน์ของการฝึก เพื่อเป็นการฝึกการตีฉาก หรือการตีคู่แปด เสริมการเตรียมความพร้อมการบรรเลง และการเตรียมความพร้อมให้ร่างกาย
2. การสะเคาะ เสียงเดียว เป็นคู่ 8
ประโยชน์ของการฝึก ทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกการตีฉากในเพลงไปด้วยในตัว
3. คาบลูกคาบดอกและการตีเหวี่ยงระหว่างคู่ 4 และคู่ 8
ประโยชน์ของการฝึก เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง
4. การขยี้ ในประโยชน์ที่ยาวขึ้น
ประโยชน์ของการฝึก ทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกการตีฉากในเพลงไปด้วยในตัวเป็นการฝึกความคล่องของกล้ามเนื้อและความแม่นยำของผู้บรรเลง
5. กลวิธีการตีขึ้นเสียงสลับมือซ้ายและมือขวา
ประโยชน์ของการฝึก กลวิธีดังกล่าวจะเป็นการฝึกความแม่นยำและแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง
6. กลวิธีการเหวี่ยงเสียงในลักษณะคู่ 4 และคู่ 8
ประโยชน์ของการฝึก เพื่อเป็นการฝึกทักษะการแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง ผู้วิจัยได้กำหนดแนว หรือความเร็วในท่อนเพลงให้เร็วขึ้น

กำหนดกลวิธีไว้ที่ทำนองแต่ละทำนอง ดังนี้

เพลงเชิด สองชั้น และเพลงเชิดชั้นเดียว ใช้กลวิธีแบบเดียวกัน แต่ลักษณะของเพลงสองชั้นและชั้นเดียวจะแตกต่างกันที่จังหวะ เพราะจังหวะที่เร็วขึ้นของชั้นเดียว ผู้ฝึกแบบฝึกหัดดังกล่าว จะต้องเน้น และเพิ่มความคล่องแคล่วเป็นเท่าตัว

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 1 ผู้วิจัยใช้กลวิธีการขยี้เป็นลักษณะคู่แปด ในการขึ้นต้นประโยคเพลง เพื่อเป็นการฝึกการตีฉาก หรือการตีคู่แปด เป็นการเตรียมความพร้อมเปรียบเสมือนการวอมน้ำกล่อมเนื้อได้เน้นการสะเดาะ เสียงเดียว เป็นคู่ 8 เพราะการสะเดาะนั้นทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล่อมเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกการตีฉากในเพลงไปด้วยในตัว

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 2 ผู้วิจัยได้เน้นการสะเดาะ เสียงเดียว เป็นคู่ 8 เพราะการสะเดาะนั้น ทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล่อมเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกการตีฉากในเพลงไปด้วยในตัว

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 3 ใช้กลวิธีการบรรเลงคาบลูกคาบดอกและการตีเหวี่ยงระหว่างคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง และเมื่อถึงช่วงกลางของทำนองเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้เทคนิคการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น ผู้วิจัยได้เน้นการสะเดาะ เสียงเดียว เป็นคู่ 8 เพราะการสะเดาะนั้นทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล่อมเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกการตีฉากในเพลงไปด้วยในตัวและในท้ายของเพลงได้ใช้วิธีการตียืนเสียงสลับมือซ้ายและมือขวา ซึ่งกลวิธีดังกล่าวจะเป็นการฝึกความแม่นยำลูกและแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง

เพลงเชิด สองชั้น ตัวที่ 4 การดำเนินกลอนทางพันในลักษณะเป็นคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือซ้ายและมือขวา และใช้กลวิธีการเหวี่ยงเสียงในลักษณะคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกทักษะการแม่นยำลูกแม่นยำเสียงของผู้บรรเลงผู้วิจัยได้กำหนดแนว หรือความเร็วในตอนเพลงให้เร็วขึ้น ในลักษณะที่เรียกว่าเร็วหางหนู เพื่อให้ผู้บรรเลงเตรียมพร้อมที่จะบรรเลง ในเพลงเชิดชั้นเดียวต่อไป

ตัวที่ 1 กลวิธีการขยี้เป็นลักษณะคู่แปด เพื่อเป็นการฝึกการตีฉาก หรือการตีเป็นคู่แปด เปรียบเสมือนการเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงหรือการเตรียมความพร้อมให้ร่างกาย

ตัวที่ 2 กลวิธีการขยี้เป็นลักษณะคู่แปด เพื่อเป็นการฝึกการตีฉาก หรือการตีเป็นคู่แปด เปรียบเสมือนการเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงหรือการเตรียมความพร้อมให้ร่างกาย

ตัวที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการตียืนเสียงสลับมือซ้ายและมือขวา เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง และเมื่อถึงช่วงกลางของทำนองเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้เทคนิคการตีสลับมือซ้ายขวา ผู้วิจัยได้กำหนดการใช้เทคนิคการขยี้ในลักษณะประโยคที่ยาวขึ้น ใช้การขยี้เป็นการฝึกความคล่องของกล่อมเนื้อและความแม่นยำลูกของผู้บรรเลงและในเพลงเชิดตัวที่ 3 นั้น ผู้วิจัยได้เน้นการสะเดาะ เสียงเดียว เป็นคู่ 8 เพราะการสะเดาะนั้นทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล่อมเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกการตีฉากในเพลงไปด้วยในตัวและในท้ายของเพลงได้ใช้วิธีการตียืนเสียงสลับมือซ้ายและมือขวา ซึ่งกลวิธีดังกล่าวจะเป็นการฝึกความแม่นยำลูกและแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง

อภิปรายผล

กลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 6 กลวิธี ได้แก่ 1) การขยี้เป็นลักษณะคู่แปด เสมือนการเตรียมความพร้อมการบรรเลง และการเตรียมความพร้อมให้ร่างกาย 2) การสะเดาะเสียงเดียว เป็นคู่ 8 ทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล้ามเนื้อ มือซ้ายและมือขวา 3) คาบลูกคาบดอกและการตีเหวี่ยงระหว่างคู่ 4 และคู่ 8 เพื่อเป็นการฝึกน้ำหนักมือทั้งขวาและซ้ายของผู้บรรเลง 4) การขยี้ในประโยคที่ยาวขึ้น ทำให้ผู้บรรเลงเกิดทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมือซ้ายและมือขวา และเป็นการฝึกความคล่องของกล้ามเนื้อและความแม่นยำของผู้บรรเลง 5) กลวิธีการตีขึ้นเสียงสลับมือซ้ายและมือขวา ช่วยฝึกความแม่นยำและความแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง 6) กลวิธีการเหวี่ยงเสียงในลักษณะคู่ 4 และคู่ 8 ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกการบรรเลงระนาดเอกสำหรับผู้เรียนระดับชั้นปีที่ 1 นั้น ควรเริ่มจากการฝึกพื้นฐานในการใช้ข้อมือในการบรรเลงระนาดเอก รวมถึงการพัฒนากล้ามเนื้อของแขนสำหรับผู้บรรเลง การฝึกทักษะการแม่นยำความแม่นยำเสียงของผู้บรรเลง อีกทั้งการพัฒนาประสาทการรับรู้ในการบรรเลงระนาดให้แก่นักศึกษาทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิผล ผู้บรรเลงควรมีพื้นฐานการบรรเลงระนาดเอกและควรหมั่นฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องอาจารย์ถาวร ศรีผ่อง ข้าราชการบริพาธ โรงเรียนจิตรลดา (สัมภาษณ์, 2565) ที่ได้กล่าวถึงกลวิธีในการฝึกการบรรเลงระนาดเอกสำหรับการฝึกระนาดเอกขั้นพื้นฐานที่ว่าในการฝึกการบรรเลงระนาดเอกนั้น ผู้ฝึกควรเริ่มจากการพัฒนาโครงสร้างของร่างกายให้มีความพร้อมในการบรรเลง ตลอดจนการพัฒนากล้ามเนื้อและประสาทรับรู้ในการบรรเลง รวมถึงผู้ฝึกจะต้องมีการฝึกฝนและทบทวนด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอจึงจะทำให้การบรรเลงระนาดเอกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถต่อเพลงที่ยากขึ้นได้ต่อไป และยังสอดคล้องกับสุกรี เจริญสุข (2542) ที่กล่าวถึงการฝึกฝนไว้ในคู่มือการอบรมครูซูซูกิและการเป็นครูซูซูกิขั้นต้นว่า การพัฒนาที่สูงขึ้นนั้นต้องได้รับการฝึกฝนที่ดีและถูกต้อง ไม่ต้องรีบร้อนแต่ต้องไม่หยุดการฝึกซ้อม ต้องฝึกซ้ำแล้วซ้ำอีกจนดูเป็นเรื่องง่ายและเป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. การใช้กลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้สอนต้องมีการกำหนดแนวทางการฝึกและกำหนดเงื่อนไขในการฝึกซ้อมร่วมกันกับผู้เรียนให้ชัดเจน
2. ในการฝึกการบรรเลงระนาดเอก ผู้เรียนต้องมีระเบียบวินัยในตนเองในการฝึกซ้อม มีความอดทนและขยันในการฝึกซ้อมจึงจะทำให้กลวิธีการฝึกการบรรเลงระนาดเอก

สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีประสิทธิภาพตามที่คาดหวังได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยสร้างชุดปรับพื้นฐานขนาดเอก สำหรับเตรียมความพร้อมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศึกษานั้นนอกจากเพลงเข็ดนั้น ยังสามารถที่จะนำเพลงประเภทอื่นมาใช้ในการสร้างแบบฝึกได้ เช่น การฝึกการกรอ การฝึกการดำเนินกลอน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการบรรเลงระนาดเอก

2. การทำวิจัยการวิจัยสร้างชุดปรับพื้นฐานขนาดเอกนั้นสามารถจะทำในลักษณะของสื่อออนไลน์เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ สื่อการสอนออนไลน์ได้อีกด้วย เพื่อให้สะดวกต่อการใช้งานในยุคปัจจุบัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ให้ทุนสนับสนุนทำงานวิจัยสร้างสรรค์

รายการอ้างอิง

- ณยศ สาทจินพงษ์. (2565). กลวิธีการบรรเลงเดี่ยวระนาดเอกเพลงสารถี สามชั้น กรณีศึกษา ดร.ถาวร ศรีผ่อง. Journal of fine and applied arts, Chulalongkorn niversity, 10(1), 114-131.
- ถาวร ศรีผ่อง (2565,6 เมษายน) กลวิธีในการฝึกการบรรเลงระนาดเอกสำหรับการฝึก ระนาดเอกขั้นพื้นฐาน.สัมภาษณ์
- ภาวิณี อีรรุฒิ. (2563). ดนตรีกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทพ่าเก รัฐอัสสัม ประเทศ อินเดีย. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุกรี เจริญสุข. (2542). คู่มือการอบรมครูชูชูกีและการเป็นครูชูชูกีขั้นต้น. นครปฐม : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.